

та держава: Міжнародний науково-практичний журнал. – 2010. – № 2. С. 100–102.

10. Про заходи щодо вдосконалення роботи з кадрами в органах виконавчої влади, з керівниками підприємств, установ і організацій : Указ Президента України від 19 травня 1995 р. // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <http://zakon.rada.gov.ua>

11. Олуйко В.М. Кадрові процеси в державному управлінні України : стан і перспективи розвитку : монографія / В.М. Олуйко. – Хмельницький : Вид-во ХУУП, 2005. – 326 с.

12. Машкаров Ю.Г. Стратегія розвитку взаємодії між вищими навчальними закладами й суб'єктами регіонального розвитку / Ю.Г. Машкаров, С.Л. Ткаченко // Актуальні проблеми державного управління. – Х. : Вид-во ХарПІ УАДУ, 2003. – Вип. 2, Ч. 2. – С. 103–107.

13. Прокопенко Л. Європейський вибір України і проблеми кадрової політики у сфері освіти / Л. Прокопенко // Актуальні проблеми державного управління. – 2003. – Вип. 1(11). – С. 153–159.

14. Опанасюк Г. Тенденції підготовки державних службовців у Центральній та Східній Європі / Г. Опанасюк // Вісник УАДУ. – 2000. – № 1. – С. 265–271.

УДК 347.73

Латковський П.П.,
аспірант кафедри адміністративного
та фінансового права
Національного університету
«Одеська юридична академія»

ЩОДО ПИТАННЯ ПРИНЦИПІВ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ТА БЮДЖЕТНОГО УСТРОЮ

Стаття присвячена дослідженню принципів бюджетної системи, в яких закріплені найважливіші основи бюджетно-правового регулювання. Зазначено, що чітко сформульовані принципи побудови бюджетної системи дають можливість однозначно сприймати положення закону та визначати ефективність функціонування бюджетної системи у цілому.

Акцентується увага на тому, що бюджетна система не може бути визначена окремо від бюджетного устрою.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, бюджетний устрій, принципи бюджетної системи.

Статья посвящена исследованию принципов бюджетной системы, в которых закреплены важнейшие основы бюджетно-правового регулирования. Отмечено, что четко сформулированные принципы построения бюджетной системы дают возможность однозначно воспринимать положения закона и определять эффективность функционирования бюджетной системы в целом. Акцентируется внимание на том, что бюджетная система не может быть определена отдельно от бюджетного устройства.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная система, бюджетное устройство, принципы бюджетной системы.

The article deals with the study of budget system principles underlying the major grounds of budget and legal regulation. It has been emphasized that well formulated principles of budget system formation enable to unambiguously interpret the legal acts and determine the efficiency of the budget system on the whole.

It has been determined that the formation of all types of budget presupposes some basic principles which reflect the peculiarities of budget activities as a specific type of government management. The principles of a budget system form a foundation which fixes the interaction of all types of budgets alongside the autonomy of each territorial budget ensuring the unity of centralization and decentralization in the budget system.

Among the principles which are found in the Budget Code of Ukraine, the principle of the Ukrainian budget system unity, the balance principle, the independence principle, the principle of completeness, the principle of argumentation, the principle of efficiency and result, the subsidiary principle, the principle of purpose use of budget expenses, the justice and impartiality principle, the publicity and transparency principle have been thoroughly analyzed.

Special emphasis is laid on the fact that the budget system cannot be determined apart from a budget formation.

Keywords: budget, budgetary system, budgetary device, principles of the budgetary system.

Постановки проблеми. В основі побудови бюджетів всіх рівнів у єдину систему знаходяться певні вихідні начала, що відображають специфіку бюджетної діяльності як особливого виду державного управління. Принципи бюджетної системи утворюють спеціальну наукову основу, що фіксує сутність взаємодії бюджетів усіх рівнів між собою з одночасною мірою автономії (в рамках конституційних повноважень та фінансової компетенції) бюджету кожного територіального утворення, забезпечуючи єдність централізації та децентралізації в бюджетній системі. Вихідні начала бюджетної системи відображають об'єктивні зв'язки, закономірності розвитку бюджетної діяльності держави, в результаті чого вони стають якісними характеристиками бюджетного устрою держави. У цьому проявляється соціальна обумовленість принципів, їх залежність від реальних життєвих обставин. В той же час принципи бюджетної системи є результатом діяльності людини, оскільки свій вираз вони отримують в процесі законотворчості [5].

Основоположні бюджетно-правові начала формуються законодавцем виходячи з конкретного правового досвіду та правової культури в державі і базуються на основних положеннях правової системи з урахуванням досягнутого рівня розвитку фінансового законодавства. Тому, сформувавши певну уяву про встановлені в правових нормах вихідні начала бюджетної системи, які не тільки пронизують регулювання бюджетного устрою, але й виступають частиною принципів бюджетного права, оцінити стан та відповідність сучасним реальним суспільним відносинам, мають вагоме значення у науково обґрунтованій системі принципів формування бюджетної системи. Будучи закріпленими нормами права, принципи бюджетної системи виступають правовими засобами і в силу цього відображають вимоги об'єктивних закономірностей і тенденцій розвитку бюджетної діяльності

держави. З огляду на це важливим є наукове обґрунтування принципів бюджетної системи у контексті нового Бюджетного кодексу України.

Метою статті є дослідження принципів бюджетної системи, визначених оновленим Бюджетним кодексом України, та обґрунтування тих принципів, які є початковими засобами відтворення сутності бюджету як економіко-правової категорії та які впливають на застосування правових засобів до регулювання бюджетних правовідносин.

Виклад основного матеріалу. Згідно ст. 2 Бюджетного кодексу України бюджетна система України – сукупність державного бюджету та місцевих бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного і адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права [2].

Вичерпний перелік принципів бюджетної системи України містить ст. 7 Бюджетного кодексу України. У цих принципах в концентрованому виді виражені зміст законодавства про бюджетну систему держави та найважливіші основи бюджетно-правового регулювання. Більш логічною та вдалою була раніше діюча норма Закону України «Про бюджетну систему України», яка визначала принципи бюджетного устрою, як організації та основи побудови бюджетної системи, її структури, взаємозв'язку між окремими ланками бюджетної системи. Сьогодні у Бюджетному кодексі, на жаль, випущене поняття та зміст бюджетного устрою. Але ж бюджетна система не може бути визначена окремо від бюджетного устрою.

Слід зазначити, що і такі поняття, як «принципи бюджетної системи» та «принципи бюджетного законодавства» є близькими, але не тотожними.

Принципи бюджетної системи формулюються, як правило, в результаті ретельного вивчення сукупності норм, що регулюють відповідну сферу суспільних відносин. Тому визначення принципів бюджетної системи країни має те позитивне значення, що розкриває зміст відразу багатьох правових норм і дозволяє глибше і точніше зрозуміти їх призначення.

Бюджетний кодекс зазначає десять принципів, на яких ґрунтується бюджетна система України, серед яких:

1) принцип єдності бюджетної системи України.

Розглядаючи єдність бюджетної системи як один з принципів побудови бюджетної системи, законодавець зазначає, що в Україні єдність бюджетної системи забезпечується єдиною правовою базою, єдиною грошовою системою, єдиним регулюванням бюджетних відносин, єдиною бюджетною класифікацією, єдністю порядку виконання бюджетів та ведення бухгалтерського обліку і звітності. Зауважимо, що єдність бюджетної системи заснована на взаємодії бюджетів усіх рівнів. Механізм часткового перерозподілу фінансових ресурсів може включати використання регулюючих доходних джерел, надання субвенцій.

Ст. 95 Конституції України встановлює, що бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами; закріплює виключно законодавче регулювання будь-яких видатків держави на загальносуспільні потреби, розмір і цільове спрямування цих видатків; проголошує прагнення держави до збалансованості бюджету України; закріплює принцип звітності та прозорості про доходи і видатки Державного бюджету України [1].

Принцип єдності бюджетної системи припускає загальні підстави співвідношення, взаємодії різних видів бюджетів, на підставі яких вони об'єднуються та взаємодіють як елементи єдиної бюджетної системи України. За рахунок акумуляції коштів на бюджетних рахунках створюється можливість централізації грошових фондів для реалізації функцій держави. Зміст даного принципу посилюється законодавчою нормою статті 92 Конституції України [1], відповідно до якої виключно законами України встановлюються Державний бюджет України і бюджетна система України.

Єдність бюджетної системи реалізується через єдину податкову, соціально-економічну та інвестиційну політику. Бюджети охоплюють усі доходи і витрати органів державної влади і управління, ретельно висвітлюють їх джерела та напрями використання.

Бюджетним кодексом встановлено казначейське обслуговування бюджетних коштів, що також є частиною реалізації принципу єдності бюджетної системи. Виконання бюджетів усіх рівнів повинне здійснюватися з поетапним дотриманням послідовно здійснюваних процедур санкціонування і фінансування.

Принцип єдності бюджетної системи не існує без принципу самостійності бюджетів, які в сукупності представляють собою динамічну систему.

Необхідною умовою єдності бюджетної системи є наявність єдиної бюджетної класифікації. Єдиний зміст бюджетної класифікації України закріплений спеціальним Наказом Міністерства фінансів України від 14 січня 2011 року № 11 (зі змінами від 20 липня 2015 року).

Цільове призначення бюджетних коштів визначається в основному виходячи з коду економічної та функціональної класифікацій витрат бюджетів. Таким чином, реалізація принципу єдності бюджетної системи значною мірою забезпечена санкціями за нецільове використання бюджетних коштів, які настають за відхилення від єдиного для усіх бюджетів наповнення кодів бюджетної класифікації;

2) принцип збалансованості.

Принцип збалансованості бюджету є продовженням попереднього принципу і деталізує одну з норм Конституції України, припускаючи співвідношення об'єму доходів та витрат бюджету. Даний принцип означає, що повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період, тобто об'єм передбачених бюджетом витрат повинен відповідати сумарному об'єму доходів бюджету і надходжень з джерел фінансування його дефіциту.

Необхідно відмітити, що принцип збалансованості бюджету історично еволюціонував. Розширення об'єму функцій держави, передусім активізація участі держави в соціальній та економічній сферах, привели до появи дефіцитів державних бюджетів. З часом дефіцит перестав сприйматися виключно як прояв серйозного розладу публічних фінансів. Практично усі

держави в ті або інші періоди своєї історії стикалися з проблемою бюджетного дефіциту.

Для оцінки стану економіки і публічних фінансів визначальне значення має не сам факт наявності дефіциту, а його розмір та якість. Дефіцит може виникнути в результаті таких надзвичайних обставин як війни чи катастрофи. Він може бути пов'язаний з необхідністю здійснення великих державних вкладень в розвиток економіки (ще Дж. М. Кейнс обґрунтував економічну політику, що передбачає випереджаюче зростання державних витрат над доходами на окремих етапах розвитку суспільства). Разом із тим дефіцит бюджету може відбивати кризові явища в економіці, неефективність фінансово-кредитної політики, нездатність уряду контролювати фінансову ситуацію в країні. Не можна не відмітити, що бюджетний дефіцит такої якості є особливою небезпекою.

Світовий досвід свідчить, що величина бюджетного дефіциту не повинна перевищувати гранично допустимого розміру, який визначається в 2% - 3% від валового національного продукту [6]. Дефіцит, що перевищує гранично допустимі розміри, вимагає швидкого вжиття таких заходів, які могли б привести до його якнайшвидшого скорочення. Дефіцит може покриватися тільки на позиковій основі шляхом розміщення на фінансовому ринку державних цінних паперів. Застосування в цих цілях незабезпеченої емісії, що порушує функціонування грошового господарства, є неприпустимим.

Ці положення фінансової науки знайшли закріплення у Бюджетному кодексі України. Так, відповідно до ст. 54, якщо за результатами місячного звіту про виконання загального фонду Державного бюджету України виявиться, що отриманих надходжень державного бюджету недостатньо для здійснення бюджетних асигнувань відповідно до бюджетних призначень з урахуванням граничного обсягу дефіциту, затвердженого законом про Державний бюджет України, Міністр фінансів України може вносити зміни до розпису Державного бюджету України за загальним фондом з метою забезпечення збалансованості надходжень та витрат державного бюджету з дотриманням граничного обсягу річного дефіциту Державного бюджету.

Згідно ст. 72, яка містить особливості затвердження місцевого бюджету з дефіцитом, то місцевий бюджет може затверджуватися з дефіцитом за загальним фондом у разі використання вільного залишку бюджетних коштів (шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період). Також місцевий бюджет може затверджуватися з дефіцитом за спеціальним фондом у разі залучення до бюджету розвитку коштів від місцевих запозичень, коштів із загального фонду такого місцевого бюджету, надходження внаслідок продажу/пред'явлення цінних паперів, а також у разі використання залишків коштів спеціального фонду місцевого бюджету, крім власних надходжень бюджетних установ (шляхом внесення змін до рішення про місцевий бюджет за результатами річного звіту про виконання місцевого бюджету за попередній бюджетний період);

3) принцип самостійності.

Принцип самостійності впливає з визначення бюджетної системи, яка згідно зі ст. 5 Бюджетного кодексу складається з державного бюджету та місцевих бюджетів. Місцевими бюджетами є бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та бюджети місцевого самоврядування. Бюджетами місцевого самоврядування є бюджети територіальних громад сіл, їх об'єднань, селищ, міст (у тому числі районів у містах), бюджети об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом та перспективним планом формування територій громад. Саме адміністративно-територіальний устрій, існування територіальних громад, що використовують власні та залучені кошти для фінансування потреб регіонів і формують підходи до самостійних ланок бюджетної системи.

Наявність власних джерел доходів і право визначати напрями їх використання і витрачання свідчать про те, що усі перераховані бюджети є самостійними. Під власними джерелами маються на увазі закріплені законом доходні джерела для кожного рівня бюджету, відрахування за регулюючими доходними джерелами і додаткові джерела, що встановлюються самостійно відповідними представницькими

органами влади. Відповідно до ст. 142 Конституції України матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад. При цьому держава бере участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування. Витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою. Однак це не означає державної власності на кошти місцевих бюджетів. Самостійність місцевих бюджетів гарантується власними та закріпленими за ними на стабільній основі законом загальнодержавними доходами, а також правом самостійно визначати напрями використання коштів місцевих бюджетів відповідно до закону. Втручання державних органів у процес складання, затвердження і виконання місцевих бюджетів не допускається [4].

Держава коштами Державного бюджету не несе відповідальності за бюджетні зобов'язання органів влади Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування. Органи місцевого самоврядування коштами відповідних місцевих бюджетів не несуть відповідальності за бюджетні зобов'язання одне одного, а також за бюджетні зобов'язання держави. Самостійність бюджетів забезпечується закріпленням за ними відповідних джерел доходів бюджету, правом відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування визначати напрями використання бюджетних коштів відповідно до законодавства України, правом відповідних місцевих рад самостійно і незалежно одне від одного розглядати та затверджувати відповідні місцеві бюджети;

4) принцип повноти.

Принцип повноти, закріплений в статті Бюджетного кодексу означає, що до складу бюджетів підлягають включенню всі надходження бюджетів та витрати бюджетів, що здійснюються відповідно до нормативно-правових актів органів

державної влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування. Всі доходи і витрати бюджетів, передбачені чинним податковим і бюджетним законодавством, підлягають відображенню у відповідних бюджетах у обов'язковому порядку та у повному об'ємі.

Закріплена на законодавчому рівні вимога відображення у бюджеті усіх доходів і витрат сприяє встановленню ефективного контролю за публічними фінансами.

Особливо відмічається дотримання принципу повноти бюджету у разі надання податкових кредитів, а також відстрочення і розстрочення по сплаті податкових платежів;

5) принцип обґрунтованості.

Принцип обґрунтованості передбачає складання та виконання бюджету, виходячи з реалістичних макропоказників економічного і соціального розвитку України та розрахунків надходжень бюджету і витрат бюджету, що здійснюються відповідно до затверджених методик та правил. Формування бюджетних показників здійснюється на підставі затверджених Постановою Верховної Ради України Основних напрямків бюджетної політики на наступний бюджетний період. Цей документ вміщує суттєві обґрунтовані бюджетні показники: граничний розмір дефіциту (профіциту) бюджету; частини внутрішнього валового продукту через зведений бюджет України; граничний об'єм державного боргу і його структура; об'єм міжбюджетних трансфертів і коефіцієнт вирівнювання; перелік головних розпорядників коштів Державного бюджету України; захищені статті видатків бюджету, закріплені статтею 55 Бюджетного кодексу України;

6) принцип ефективності та результативності.

При складанні та виконанні бюджетів усі учасники бюджетного процесу мають прагнути досягнення цілей, запланованих на основі національної системи цінностей і завдань інноваційного розвитку економіки, шляхом забезпечення якісного надання послуг, гарантованих державою, Автономною Республікою Крим, місцевим самоврядуванням, при залученні мінімального обсягу бюджетних коштів та досягнення максимального результату при використанні визначеного бюджетом обсягу коштів. Принцип ефективності

припускає максимальне досягнення запланованих бюджетних показників при залученні мінімального об'єму бюджетних коштів. Відмітимо, що реалізація цього принципу спрямована на досягнення найбільш повної та своєчасної реалізації завдань держави. Його здійснення передбачає перехід до контролю за досягненням кінцевого результату при витрачанні бюджетних коштів та забезпечує найбільш повне досягнення їх ефективного використання та найбільш повне задоволення потреб за рахунок централізованих коштів фондів. Принципом ефективності використання бюджетних коштів повинні керуватися уповноважені органи і одержувачі бюджетних коштів при складанні і виконанні бюджетів.

Грошові ресурси, що акумулюються в централізованих фондах публічних фінансів, повинні витратитися ефективно та економно, точно так, як і відбувається витрачання грошових коштів у сфері приватних фінансів.

Сутність принципу економності полягає в тому, що уповноважені органи і одержувачі бюджетних коштів повинні виходити з необхідності досягнення заданих результатів з використанням найменшого об'єму коштів. Ефективність припускає досягнення найкращого результату з використанням визначеного бюджетом об'єму коштів.

Дотримання принципу ефективності та результативності використання бюджетних коштів складає предмет державного і муніципального фінансового контролю. Так, наприклад, до повноважень Рахункової палати належить здійснення фінансового аудиту та аудиту ефективності щодо надходжень до державного бюджету податків, зборів, обов'язкових платежів та інших доходів, включаючи адміністрування контролюючими органами таких надходжень; проведення витрат державного бюджету, включаючи використання бюджетних коштів на забезпечення діяльності Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Вищої ради юстиції, Генеральної прокуратури України та інших органів, безпосередньо визначених Конституцією України; використання коштів державного бюджету, наданих місцевим

бюджетам та фондам загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування; здійснення тасмних видатків державного бюджету.

Прийнятий 2 липня 2015 року Закон України «Про Рахункову палату» вміщує нові норми, відповідно до яких Рахункова палата здійснює аудит ефективності та фінансовий аудит щодо законності, повноти нарахування, своєчасності сплати і зарахування на єдиний казначейський рахунок податків, зборів, обов'язкових платежів, інших доходів державного бюджету, щодо правомірності бюджетного відшкодування податку на додану вартість, надає оцінку ефективності адміністрування контролюючими органами надходжень до державного бюджету та заходів, що вживаються органами стягнення до боржників державного бюджету. Рахункова палата здійснює і заходи державного зовнішнього фінансового контролю (аудиту) щодо правильності визначення та розподілу, а також своєчасності і повноти перерахування трансфертів між державним бюджетом та місцевими бюджетами, законності та ефективності використання таких трансфертів розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів за видатками місцевих бюджетів [3];

7) принцип субсидіарності.

Даний принцип встановлює, що розподіл видів видатків між державним бюджетом та місцевими бюджетами, а також між місцевими бюджетами ґрунтується на необхідності максимально можливого наближення надання гарантованих послуг до їх безпосереднього споживача. Цей принцип тісно пов'язаний з принципом самостійності бюджетів, коли окремі бюджетні фонди спрямовані на задоволення потреб безпосередніх споживачів. Децентралізація видатків бюджету забезпечує найбільш точну прив'язку коштів відповідного бюджету до отримувача бюджетних коштів, ефективно виконання видаткових повноважень на місцях. Основи видатків, які повинні фінансуватися приблизно однаково всім громадянам України, регулюються через закріплення окремих доходів за певними бюджетами та надання міжбюджетних трансфертів. За рахунок їх коштів забезпечується задоволення потреб,

гарантованих державою, для жителів всіх територіальних громад.

8) принцип цільового використання бюджетних коштів.

Значення цього принципу для досягнення цілей бюджетної політики і бюджетно-правового регулювання важко переоцінити. Принцип цільового характеру бюджетних коштів дозволяє гарантувати напрям бюджетних коштів на покриття саме тих витрат, які були визнані суспільно значимими при затвердженні відповідних бюджетів.

Бюджетні кошти використовуються тільки на цілі, визначені бюджетними призначеннями та бюджетними асигнуваннями. Кошти бюджетів використовуються розпорядниками та отримувачами бюджетних коштів у відповідності з чітко визначеною ціллю, на яку спрямовані бюджетні витрати. Посилюється цей принцип і певними змінами діючого законодавства України (встановлення кримінальної відповідальності за порушення бюджетного законодавства). Так, порушення бюджетного законодавства, вчинене розпорядником чи одержувачем бюджетних коштів, може бути підставою для притягнення до відповідальності згідно з законами України його керівника чи інших відповідальних посадових осіб, залежно від характеру вчинених ними діянь (глава 18 Бюджетного кодексу).

Тож, дотримання цього принципу дозволяє не порушувати приписи компетентного органу, що затверджує бюджет, коли бюджетні кошти, призначені законодавцем на одні цілі, на практиці йдуть на покриття абсолютно інших державних витрат;

9) принцип справедливості і неупередженості.

Бюджетна система України будується на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами. Відомо, що бюджет є планом або документом, який містить прогностичні оцінки витрат, які мають бути здійснені в майбутньому фінансовому році, а також оцінку доходів, які держава планує зібрати за той же період. Тож за допомогою бюджетної системи забезпечується однаковий доступ всіх громадян до соціальних програм як на стадії надходження доходів відповідних бюджетів, так і при виділенні трансфертів, збалансування бюджетів;

10) принцип публічності та прозорості.

Стосовно даного принципу хотілось би підкреслити, що публічність та прозорість означає інформування громадськості з питань складання, розгляду, затвердження, виконання державного бюджету та місцевих бюджетів, а також контролю за виконанням державного бюджету та місцевих бюджетів.

Визначаючи принцип публічності та прозорості, необхідно виділяти дві головні складові: 1) обов'язкове опублікування інформації про прийняті бюджети; 2) прозорість процедури обговорення і затвердження бюджетів.

У засобах масової інформації публікуються самі затверджені бюджети і звіти про їх виконання. Крім того, повинна оприлюднитися будь-яка інформація про хід виконання бюджетів і забезпечуватися доступність будь-якої інформації про рішення законодавчих (представницьких) органів державної влади, органів місцевого самоврядування з питань бюджетної політики. Особливе значення принципу публічності та прозорості у сфері бюджетно-правового регулювання пояснюється й тим, що Державний бюджет розробляється та затверджується у формі закону, а місцевий бюджет – у формі рішення органу місцевого самоврядування.

В якості законодавчого акту бюджет підлягає обов'язковій публікації в силу прямого припису Конституції України, закон набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

Підводячи підсумок, варто відзначити, що чітко сформульовані принципи побудови бюджетної системи дають можливість однозначно сприймати положення закону та визначати ефективність функціонування бюджетної системи у цілому. Побудову бюджетної системи визначають принципи бюджетного устрою, да і бюджетна система не може бути визначена окремо від бюджетного устрою, тому саме в такій редакції доцільно викласти назву ст. 7 Бюджетного кодексу України. Сучасний стан держави потребує створення чіткої системи законодавства і особливо в сфері бюджетної діяльності, оскільки недосконале колізійне законодавство помітно відображається на фінансовому забезпеченні як держави, так і її

суб'єктів, приводячи до невиконання державою, покладених на неї функцій.

Література:

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 року № 2456-VI ст. 19 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – № 50-51. – Ст. 572.
3. Про Рахункову палату : Закон України від 02.07.2015 // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 36. – Ст. 360.
4. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 р. (зі змінами від 17.07.2015 р.) // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170.
5. Коментарий к Бюджетному кодексу / отв. ред. Ю.А. Крохина. – М.: Юрайт. – 2008. – 720 с.
6. Финансы / Под ред. В.М. Родионовой. – М., 1993. – С. 274.

УДК 336.14.01

Сідор М.І.,

канд. юрид. наук, доцент кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету «Одеська юридична академія»

ОСОБЛИВОСТІ СУБ'ЄКТНОГО СКЛАДУ УЧАСНИКІВ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ НА ТРЕТІЙ СТАДІЇ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ

Стаття присвячена аналізу суб'єктного складу учасників бюджетного процесу на стадії виконання бюджету. У дослідженні визначаються особливості третьої стадії бюджетного процесу, що безпосередньо впливає на суб'єктний склад учасників бюджетного процесу на цій стадії. Розглядаються питання щодо змісту та об'єму бюджетних повноважень учасників бюджетного процесу на цій стадії.